

ANTE GLAVIČIĆ

**IZ PROŠLOSTI HRVATSKOG SOKOLA U SENJU
uz 105. obljetnicu osnutka društva
prema prikazu dr. Ante Vlahovića**

Ante Glavičić
Gradski muzej Senj
HR 51270 Senj

UDK: 793(497.5 Senj)
Stručni članak
Ur.: 1994-09-22

U povodu 105. obljetnice osnutka društva *Hrvatski Sokol* u Senju, a na osnovu prikupljene građe i informacija pronađenih u kratkoj povijesti Društva *Pabirci iz prošlosti Hrvatskog Sokola u Senju* tiskanoj godine 1929. u povodu 40. obljetnice Društva, napisan je kratak prilog koji otima zaboravu jednu značajnu kulturnu i športsku djelatnost Senja iz toga vremena.

Godine 1929. u nakladi *Hrvatskog Sokola* u Senju, u tiskari Primorskoga štamparskog zavoda D.D. Sušak, tiskana je u povodu 40. obljetnice postojanja tog Društva knjižica pod naslovom *Pabirci iz prošlosti Hrvatskog Sokola u Senju*.

Povijesni prikaz Društva napisao je dr. Ante Vlahović,¹ posvetivši knjigu blagoj uspomeni svoga oca Drage Vlahovića,² poznatoga senjskog trgovca i jednog od utemeljitelja *Hrvatskog Sokola* i *Stranke prava* u Senju 1889.

¹ Dr. Ante (Drage) Vlahović, rođio se 1899. u Senju, gdje polazi pučku školu i gimnaziju, maturirao je s odličnim uspjehom 1917. Studira pravo u Zagrebu, gdje je diplomirao i doktorirao, u Novom Vinodolskom i Senju vodi odvjetničku kancelariju. Aktivan je u senjskom društvenom i političkom životu. Godine 1929. na spomen svoga oca Drage Vlahovića napisao je malu knjižicu uz 40 godina prošlosti *Senjskog Sokola*. Kao sposoban odvjetnik, osnutkom NDH imenovan je načelnikom grada Senja. Zakonskom odlukom Vrhovnog suda NDH od 24. 1. 1942. imenovan je u Hrvatski državni sabor načelnik Senja dr. Ante Vlahović. Uz njega su imenovani Senjani: Viktor Benzia, dr. Vinko Krišković, dr. Krunoslav Lokmer, dr. Ante Lončarić i Matija Moguš. Pred kraj

Pabirci su sastavljeni na temelju društvenih pravila i zapisnika sa sjednica i godišnjih skupština društva, te ostale sačuvane građe, koja je kao i većina senjske arhivske građe nestala u vrijeme II. svjetskog rata. Iz tog razloga, a u povodu 105. obljetnice osnutka *Hrvatskog Sokola* u Senju sastavljen je ovaj prikaz.

Tijekom čitavoga svoga postojanja *Hrvatski Sokol* u Senju bio je sastajalište i stožer borbe za slobodu Hrvatske. S obzirom na to da danas u Senju ne djeluje nijedno takvo ili slično gimnastičko društvo, čitateljima *Zbornika* donosimo ukratko neke od značajnijih akcija, te imena istaknutijih osoba *Hrvatskog Sokola* u Senju, koja smo popratili bilješkama. Prema podacima stoji da je Društvo započelo s radom godine 1889., ugasilo se donošenjem ozloglašene *Obznane* ili *Zakona o zaštiti unitarističko-hegemonističke države SHS* godine 1929.

Sljedi navod, "Godine 1889. dne. 16. lipnja Zvonimir Tkalec, učitelj tjelovježbe na Realnoj Gimnaziji u Senju pozvao je na sastanak u prostorije vježbališta Gimnazije (na Zgonu), kojem su prisustvovali: Rudolf Bach, porezni oficijal; Mile Blažević, ravnatelj Parobrodarskog društva Senj; Vilim Brož,³

rata (6. travnja 1945.) dr. Ante Vlahović odlazi iz Senja za Zagreb, povlači se s obitelji preko Slovenije, Austrije. Imao je sreću da je s grupom vjernih Senjana prešao u Italiju, u Veneciju, zatim je uhićen od Engleza, te izručen jugovlastima. Iz transporta bježi i dolazi u logor Fermo (Italija) gdje je ponovno uhićen od Engleza, a zatim sproveden u Njemačku, u zatvor Dachau za eventualno izručenje Jugoslaviji što se nije dogodilo. Iz Njemačke odlazi u Argentinu. U tuđem svijetu dr. A. Vlahović ovisno o prilikama sudjeluje u organiziranju Senjana i Hrvata u nacionalnom, političkom, kulturnom i društvenom radu i time pridonosi borbi Hrvata za oslobođenje Hrvatske. Bio je urednik novina *Hrvatski narod*, te starješina *Hrvatskog domobrana* za Južnu Ameriku. Umro je 1977. god. a pokopan je na seoskom groblju, na periferiji Buenos Airesa. Bilješka životopisa dopunjena je detaljima iz pisma njegova sinovca Domagoja (Vinka) Vlahovića, Sao Paolo od 30. kolovoza 1994.

² Drago Vlahović rodio se 19. travnja 1870. u Senju gdje završava pučku školu i nižu gimnaziju, a zatim u Ljubljani srednju trgovačku školu. Nakon školovanja nastavlja voditi trgovačke poslove. Oženio se Eleonorom Scarpa, koja potječe iz ugledne senjske trgovačke obitelji. Imao je tri sina, Antu, Vinka i Dragana, te kćer Mirenu. Aktivan je društveno-kulturni radnik koji 1899. s grupom senjskih pravaša, starčevićanski opredijeljenih Senjana, osniva u Senju *Hrvatski Sokol*, kojemu je bio dugogodišnjim starješinom. Godine 1917. postaje gradonačelnikom Senja, uz to i predsjednikom Trgovačko-obrtničke komore u Senju te zastupnikom grada Senja u Hrvatskom saboru. Suosnivač je *Hrvatskoga parobrodarskog društva* u Senju. Uz pobratima Josipa Gržanića najdosljedniji je senjski sljedbenik *Stranke prava* dr. Ante Starčevića, te vatreni protagonist borbe protiv mađarske i starojugoslavenske hegemonije. Dosljedan je borac za gospodarski, kulturni i društveni napredak grada Senja i čitave senjske krajine. Umro je 12. 9. 1924., a pokopan na groblju sv. Vida u Senju uz najviše počasti Senjana.

³ Vilim Brož (G. Wege), skladatelj i dirigent, rodio se u Tynecu na Labi u Čehoslovačkoj 28. 8. 1861. Studirao je glazbu na orguljaškoj školi u Pragu. Od 1884. do 1889. (pa moguće i do 1893.) bio je uspješan kapelnik gradske glazbe u Senju. Zatim je djelovao u Mariboru, Innsbrucku,

gradski kapelnik; Kosta Harambašić,⁴ pučki učitelj; Ivan Novak, trgovac; Stjepan Prpić, poštanski oficijal, Ferdo pl. Segher, financijski oficijal; Ivan Širola, ravnatelj Pučke škole; te Drago Vlahović, trgovac. Pozvani Nikola Fröhlich ispričao je svoj izostanak."

"Svi zajedno odluče u gradu Senju osnovati društvo za tjelovježbu pod imenom *Senjski Sokol*. U prvo doba rad Društva odvijao se u prostorijama Gimnazije i Pučke škole. Sastavljen je i nacrt društvenih pravila."

"Na sastanku privremenog upraviteljstva od 24. lipnja 1889. g. izabran je za vođu Z. Tkalec, a prednjacima K. Harambašić i R. Bach, tajnikom D. Vlahović, a blagajnikom S. Prpić."

"Za rad Društva iznajmljene su prostorije u kući g. S. Kokotovića (na Staroj cesti).⁵ Dana 1. kolovoza Gradsko poglavarstvo obavještava Društvo da je Vlada svojim otpisom od 21. lipnja 1890. g. broj: 23243 potvrdila pravila *Senjskog Sokola*."

Konstituirajuća sjednica Društva održana je 9. 9. 1890. Izabran je novi Upravni odbor, i to za starješinu gradski načelnik Dragutin Accurti,⁶ za vođu Z. Tkalec, za prednjaka Bach i Harambašić, a za odbornike M. Blažević, Vid Ciganović, dr. August Langhoffer, Božo Matičić, Vinko Perat i G. Širola. Društvo tada broji ukupno 24 člana.

"Na drugoj skupštini Društva, održanoj dne 5. 4. 1892. g. u Odbor biran je hrvatski pisac Josip Draženović.⁷ Prigodom smrti društvenog člana Huberta

Sušaku i Tuzli. Ostavio je više od 200 glazbenih i orkestralnih djela, crkvenih popijevki, orguljaških skladbi i djela za orguljaške zborove (više o Brožu, *Hrvatski biografski leksikon*, 2, B-C, Zagreb, 1989., str. 377.).

⁴ Kosta Harambašić rodio se 6. 7. 1864. u Osijeku. Dugo godina bio je učitelj i ravnatelj Pučke škole u Senju (šk. g. 1895./96.), zatim u Ogulinu, gdje pokreće izlaženje zavičajnih novina *Ogulinski vjesnik*. U Senju je uz grupu senjskih rodoljuba suosnivač *Hrvatskog Sokola*. Potkraj života bio je ravnatelj Građanske škole u Novoj Gradiški, gdje je umro 24. 11. 1904.

⁵ Na Staroj cesti s istočne strane zgrade Ožegovićeve biskupske rezidencije, a danas na mjestu mehaničke radionice DIP-a *Nehaj*, sudeći prema starim fotografijama, nalazila se do II. svjetskog rata dvokatna kuća nekoga manje poznatog senjskog trgovca Steve Kokotovića. U prizemlju kuće nalazile su se prostorije u kojima je djelovalo društvo *Hrvatskog Sokola* u Senju.

⁶ Dragutin (Antona) Accurti rodio se u Senju oko 1825., a potječe iz stare i ugledne senjske ljekarničke obitelji Accurti. Godine 1890. Dragutin Accurti je prvi poznati izabrani starješina *Hrvatskog Sokola* u Senju. Od 1865. do 1867. D. Accurti je zastupnik grada Senja u Hrvatskom saboru i I. primorskom kotaru (1869.-1871.). Vatretni je pristalica *Stranke prava* i ideja dr. Ante Starčevića. G. 1893. ponovno je izabran za starješinu *Hrvatskog Sokola* u Senju, što se ponovilo god. 1895. Godine 1907. za barjak Hrvatskog Sokola u Senju D. Accurti darovao je zlatni čavao. Pod starost napušta rodni Senj i odlazi u Zagreb.

⁷ Josip Draženović, hrvatski književnik, rođio se 1863. u selu Stajnica - Jezerane. Zarana dolazi u Senj, gdje polazi pučku školu i gimnaziju, na kojoj je 1881. uspješno maturirao. U Zagrebu nastavlja školovanje, studira pravo. Završivši studij, jedno vrijeme radi kao sudac u Senju,

Lustera⁸ Društvo sudjeluje korporativno na pogrebu."

"Dana 5. 11. 1893. održana je treća skupština Društva, koje sada broji 36 članova." "Već 1894. Društvo broji 42 člana." "Društvo se od svog postanka zove *Senjski Sokol*, ali na jednom pozivu Upravnog odbora nailazimo već u ovoj godini na naziv *Hrvatsko gombalačko društvo Sokol*. "U Sokol se začlanjuje načelnik Konrad Zippermann,⁹ liječnik dr. Adolf Scherzer¹⁰ i Ivan Vidas..."

Početak godine 1902. izbio je između *Sokola* i *Glazbenog društva* spor radi uporabe vrta *Stella*, koji je dokončan tako da se kotarska oblast jednim

a zatim u Novom Vinodolskom, Bakru, Gospiću i Perušiću. Napisao je veći broj pripovijedaka koje su sadržajem vezane za senjski i lički malograđanski život i sudbine tzv. malih ljudi. Izraziti je predstavnik hrvatskog realizma. Umro je u Zagrebu 1942.

⁸ Hubert Luster rodio se u Hopsenu (Njemačka) 2. 2. 1833. Zarana dolazi u Senj, gdje se oko 1873. oženio senjkinjom Anom Vrhovac (1874.) Uskoro u Senju otvara knjižaru i papirnicu, a 1874. počinje s radom njegova tiskara u kojoj je do 1895. uspješno tiskano na stotine stručnih i beletrističkih knjiga, rječnika, kalendara, novina, školskih izvješća, programa predstava, akademija, zabava, plakata, upravnih akata od kojih neka izdanja zbog čistoće sloga, opreme, papira, likovnih rješenja predstavljaju pravo tiskarsko umijeće i uz praktičnost i edukativnost, danas nakon 120 godina, imaju iznimnu bibliofilsko-muzejsku vrijednost. To je bila prva moderna tiskara u Senju koja je osnovana poslije one glagoljske 1493./94. Ta je tiskara postala nadaleko poznata kao *Lusterija* i sinonim za sve senjske tiskare. Uza svu poslovnost i obveze, H. Luster je bio angažiran u senjskom kulturnom i društvenom životu i poštivao hrvatske nacionalne ideje. Kao član *Hrvatskog Sokola* u Senju umro je 1892. i pokopan je uz gradske počasti u posebno izgrađenu grobnicu pred kojom stoji skladno mramorno poprsje Hubertya Lustera - iznimno uspješno djelo velikoga hrvatskog kipara Ivana Rendića, od kojega se u senjskom groblju nalazi još nekoliko vrijednih bista znamenitih Senjana: dr. I. Dobrile, Cikote, H. Lustera (vidi P. Tijan, *Senjski zbornik*, 19, 1992., str. 138., bilješka 13).

⁹ Konrad Zippermann rodio se oko 1848. u Senju. Zippermanni su vjerojatno došli u Senj iz nekog austrijskog područja početkom 19. st. Već oko 1870./80. K. Zippermann je poznati senjski trgovac koji je imao nekoliko kuća u gradu, a od obitelji Tijan okupio je veći zemljišni posjed u Mundarićevici, zemljište oko crkve sv. Martina. Na tom terenu sjeverozapadno od te crkvice oko 1925. dr. Ivan Krajač izgradio je tzv. *Plavu vilu*. K. Zippermann je 1898. član Uprave *Hrvatskog Sokola* u Senju, vatreni je sljedbenik pravaških ideja. Godine 1898./99. i 1905./06. izabran je za načelnika grada Senja. Senjski trgovac K. Zippermann još se spominje 1917.

Godine 1882. Konrad Zippermann oženio se s Marijom, iz tada vrlo ugledne i bogate senjske trgovačke obitelji Vranzyani pl. Dobrinović. Iz tog braka potječe njihov sin Ludvig Zippermann, poznati doktor pravnih znanosti, koji je obnašao visoke političke i upravne funkcije u Vladi Nezavisne Države Hrvatske. Nažalost, dr. Ludvig Zippermann tragično je završio život po presudi Vojnog suda II. armije u Zagrebu. Pretpostavlja se da je strijeljan 1945. negdje u Maksimirskoj šumi.

¹⁰ Dr. Adolf Scherzer rodio se u Zagrebu oko 1870. Kao kotarski liječnik dolazi u Senj oko 1895. Godine 1897. spominje se pri dodjeli novčane pomoći za siromašne učenike senjske Gimnazije. Godine 1898. dr. A. Scherzer je član *Hrvatskog Sokola* u Senju. Od 1908. do 1921. na senjskoj Gimnaziji predaje higijenu. Njegova ordinacija bila je na Potoku. Bio je sposoban liječnik, obljubljen među Senjanima. Kada je na Sušaku oko 1937. izgrađena nova bolnica, kao iznimno sposoban liječnik velike prakse i ugleda, dr. A. Scherzer imenovan je njezinim prvim upraviteljem.

dopisom zagrozila da će predložiti pravo na uporabu čitavog vrta, te ubiranje voćaka, dok je *Glazbeno društvo* za sebe pridržalo pobiranje trave. Koncem godine uzima Društvo u najam dio prizemnih prostorija u kući Nickerl.¹¹

"Godine 1903. na sedmoj skupštini Društva izabran je za starješinu liječnik dr. Vladimir Krišković, za vođu Josip Šulek. U Sokol su primljeni novi članovi: Zvonko Barbiani, Romeo Bezjak, Marijan Boras, Jakov Bosnić, Stanko Chudoba, Jakov Čanić, Bogomil Filičić, Pavao Fiorelli, Franjo Gjurišić, Mate Grandić, Nikola Katalinić, Josip Krmpotić, Božo Matičić ml., Konrad Naberšnigg, Ettore Scarpa, Bartol Vukelić, Josip Vukelić, Franjo Žagar i hrvatski pisac Krsto Pavletić.¹² U rujnu 1903. osniva se prvi ženski vježbači odio u kojem su bile članice: Anka Antić, Karmela Babić, Eleonora Barbiani, Anka i Marija Krišković, Aleksandra Mandić, Eva Pajtel i Aurelija Scarpa. Izvršena je izmjena pravila. Društvo mijenja naziv u *Hrvatski Sokol u Senju*. U krilu *Sokola* osnovan je gudalački orkestar. Društvo broji 80 izvršujućih članova (od tih 10 ženskih)."

"Godine 1904. sokolaši počinju sakupljanjem prinosa za sokolski dom. Društvo se učlanjuje u *Savez hrvatskih sokolskih društava*. Tiskana su nova društvena pravila, a održana je i godišnja skupština Društva, koje broji 88 članova. Za starješinu Društva biran je dr. Krišković, a za odbornike S. Chudoba, D. Didolić, Adam Duždagić, P. Fiorelli, V. Olivieri,¹³ Juraj Krmpotić, Drago Kukla.¹⁴" "Dana 31. 7. 1904. na Zvonimirovom trgu (Cilnica ili Velika plac)

¹¹ Sredinom 19. st. na Staroj cesti izgrađena je veća jednokatna zgrada, koja se vodila kao artiljerijska vojarna, u kojoj su ranije bili smješteni topnici senjskog garnizona. Iza 1870. odlaskom vojske iz Senja zgrada je stajala napuštena, pa je za vrijeme aneksije Bosne pretvorena u vojničku bolnicu. Poslije je tu smještena financijska straža, a 1896. u njoj radi Tvornica duhana, koja uskoro seli u novu obližnju zgradu. Tada je stara zgrada poslužila kao monopolsko skladište. Jedno vrijeme (oko 1925.) ovdje su društvene prostorije *Jugosokola* pa odatle i naziv zgrade *Sokolana*. Uoči rata u *Sokolani* je bila stacionirana manja pješađijsko-inženjerijska jedinica jugovojске. Od 10. 4. 1941. do 12. 9. 1943. u njoj i okolnim zgradama smještene su talijanske okupatorske postrojbe. U listopadu 1943. *Sokolana* je oštećena za vrijeme bombardiranja Senja, a 1950. obnovljena je za stambene potrebe građana.

¹² Krsto Pavletić, hrvatski književnik, rodio se 4. 3. 1865. u Dragi na Sušaku, gdje završava pučku školu, a gimnaziju na Rijeci. Iz Srijemske Mitrovice premješten je u Senj na Gimnaziju (1898.-1906. i 1911.-1912.). U to doba vrlo je aktivan u društvenom i kulturnom životu Senja. Godine 1898. postaje član *Hrvatskog Sokola* u sklopu kojega vodi diletantsku grupu, za koju je uspješno dramatisirao Šenoinu pripovijest *Čuvaj se senjske ruke*. Umro je u Zagrebu 1919.

¹³ V. Olivieri, vitez, senjski veletrgovac i posjednik, rodio se u Senju oko 1831. V. Olivieri je jedan od osnivača i dioničara *Prvoga hrvatskog parobrodarskog društva* u Senju. Godine 1904. izabran je za starješinu *Hrvatskog Sokola* u Senju. Godine 1900. obnaša dužnost tajnika *Hrvatskog Sokola*. Umro je 19. 6. 1906. Na pogrebu su nazočni članovi senjskog *Sokola*. Taj izniman i sposoban senjski gospodarstvenik zaslužuje da se posebno istraži i objavi njegov život i njegova djela kao i domoljubnost u posebnoj studiji *Senjskog zbornika*.

održana je prva javna vježba, gosti su bili sokolovi iz Zagreba, Varaždina, Karlovca, Zadra, Sušaka, Raba ..."

"Godine 1905. u Sokolu se osniva mačevalački, zdravstveni i šegrtski odio. Dne. 27. 8. održana je druga javna vježba na kojoj je prvi put istupio podmladak Sokola. Primitveni su novi članovi: Milan Brajković,¹⁵ Albin Hamerschmidt, Vjekoslav Kekini, Antun Mach, Hajko Martulaš i Josip Zorko."

"Godine 1906. u Društvu je osnovan pjevački i diletantski zbor, koji je imao svoja posebna pravila i inventar. Zborom je ravnao g. G. Šulek, a diletantima g. Krsto Pavletić. Društvo broji 147 članova, i to podupiratelja i izvršujućih. U lipnju ove godine Društvo je prisustvovalo pogrebu svoga utemeljitelja Franje Viteza Oliviera."

"Godine 1907. dne. 25. 8. imao je *Sokol* svoju javnu vježbu i posvetu društvene zastave, kojoj je kumovala Filipina Scarpa, majka sokolskog vođe Julija Scarpe. Posveta barjaka obavljena je na Zvonimirovom trgu." "Dne. 1. 4. održana je 11. glavna skupština. Prigodno spomen-slovo održao je Ljudevit Zimpermann."

"Godine 1909. dne. 28. 3. održana je 13. glavna skupština Društva; u prednjački zbor primitveni su: Vladimir Čopić,¹⁶ Jakov Čanić, Franjo Glavičić i

¹⁴ Dragutin (Karel) Kukla poznati češki kapelnik, skladatelj i zborovođa. Rodio se oko 1870. u Češkoj, gdje je završio glazbenu školu. Oko 1893. dolazi u Senj, u kojem uspješno djeluje kao kapelnik Gradske glazbe i zborovođa katedralnog zbora. Istakao se kao skladatelj svjetovnih, ali i duhovnih kompozicija, koje su se uspješno izvodile u Senju i okolnim primorskim i ličkim mjestima. Godine 1895./96., pa i kasnije radi kao profesor pjevanja na Senjskoj gimnaziji. Godine 1904. član je *Hrvatskog Sokola* u Senju. Kukla se oženio u Senju Marijom Hrabač, ženidbeni kum bio im je književnik Vjenceslav Novak. Umro je na Sušaku i pokopan je na Trsatskom groblju 1911.

¹⁵ Milan Brajković, sin Antuna i Kate Matasić, rodio se 18. 9. 1884. u Sincu kod Otočca. Kao istaknuti član *Hrvatskog Sokola* u Gospiću, oko 1905. dolazi u Senj, te u početku radi kao službenik direkcije *Hrvatskoga parobrodarskog društva*. Uskoro je u studenom 1905. izabran za prednjaka *Hrvatskog Sokola* u Senju, a 1909. za vođu sokolske župe *Ante Starčević*. Oko 1929. u Dvorcu otvara trgovinu. God. 1911. prema potrebi imenovan je za učitelja gimnastike na Senjskoj gimnaziji. Za čitavog života vatreno zastupa pravašku misao, te je zbog rodoljublja i hrvatstva 15. 9. 1943. uhićen. Prijeki vojni komunistički sud osudio ga je na smrt strijeljanjem s obrazloženjem da je počinio izdaju naroda i njegove narodnooslobodilačke borbe. Dana 27. 9. 1943. zajedno s grupom nevinih Senjana pogubljen je i bačen u neku jamu na prostoru bespuća Krmpota-Ledenica. Njegova je imovina opljačkana, a kuća i trgovina nacionalizirani.

¹⁶ Vladimir Čopić *Senjko* rodio se 8. 3. 1891. u Senju, gdje završava pučku školu i gimnaziju, a pravne znanosti u Zagrebu. Kao gimnazijalac i student pripada hrvatskoj omladinskoj revolucionarnoj nacionalnoj organizaciji, te je kao takav aktivan u radu *Hrvatskog Sokola*. 1917. je mobiliziran u austro-ugarsku vojsku. Uskoro pada u rusko zarobljeništvo, gdje prihvaća ideje Oktobra i Partije. Jedan je od utemeljitelja KPJ, a obavljao je najviše partijske dužnosti. Da izbjegne uhićenja u SSSR-u, 1936. uz znatne poteškoće odlazi u Češku i dalje u Španjolsku.

Franjo Prpić. Osniva se župa A. Starčevića,¹⁷ a za prvog župskog vođu izabran je M. Brajković.

"Godine 1915.-1918. malo iza početka pa do konca rata bilo je zabranjeno svako javno djelovanje *Sokola*..."

"Godine 1922. u kolovozu u Senj dolazi *Orjuna*, koja svojim istupima grubo vrijeđa hrvatske osjećaje građana Senja. Njima su se suprotstavili članovi *Hrvatskog Sokola*, te je došlo do oružanog sukoba i krvoprolića. To je vrijeme kada se u Senju osniva *Jugosokol*. Dne. 11. 11. upriličen je sokolski domjenak u gostioni *Kod Leje*, koji je imao veliki moralni uspjeh."

"Godine 1923. na skupštini Društva D. Vlahović ističe kako je hrvatsko sokolstvo zadnjih godina pretrpjelo silne progone. Društvo broji 207 članova, većinu sačinjavaju obrtnici."

"Godine 1924. dne. 12. 9. umro je Drago Vlahović, jedan od osnivača senjskog *Sokola*, njegov dugogodišnji (1906. - 1912.) starješina, a kasnije

Uvjeren u pravdu i da mu se neće ništa dogoditi, vraća se 1939. u SSSR, ali je ubrzo uhićen i pogubljen. Koliko sam do sada mogao saznati, uvjeren sam da se V. Čopić osjećao i isticao Senjaninom i Hrvatom, što je moglo biti jednim od razloga za uhićenje i smrt. Uvijek i u svakoj prilici Čopić je rado isticao svoje senjsko podrijetlo i hrvatstvo (do 1918.) i barem u mislima, čini nam se, vjerovao u slobodnu Hrvatsku, kakvu, to je samo on znao.

¹⁷ U *Hrvatskom Sokolu*, kalendaru za godinu 1926., na str. 149., navodi se:

V. ŽUPA DRA. ANTE STARČEVIĆA, Osn. 1909. Sjedište: Senj. Starješinstvo: st. Viktor Benzia, z.st. Dane Katalinić (Otočac), t. Ante Vlahović, z.t. Krunoslav Batušić (Otočac), i Ivica Kolačević (Gospić), v. Milan Brajković, z.v. Josip Kolaković (Gospić), bl. Ivica Dragičević, z.bl. Mile Butković (Perušić) i Jurica Došen (Gospić).

Župi spadaju društva: G o s p i ć, K a n i ž a - G o s p i ć, L o v i n a c, O t o č a c, P e r u š i ć, S e n j. Broji 6 društava sa 635 članova.

91. *Gospić*. Osn. god. 1889. Reorg. 30. travnja 1922. Upr. odb: st. dr. M. Miškulin, z. st. Mirko Pavelić, t. Ivo Kolačević, v. Anton Pihler, bl. Jurica Došen. broji 100 izvrš. čl.

92. *Kaniža-Gospić*. Osn. u rujnu 1924. Upr. odb: st. Nikola Kolačević, t. Ivan Štimac, v. Ive Štimac, bl. Anđela Stilinović, odb. Josan Kolaković, Marko Rosandić, Ante Milinković, Nina Brkljačić, Markan Rosandić, Drago Stilinović, Pere Jengiđ, Ana Stilinović, Jure Matijević, Jelka Stilinović i Blaž Tomljenović, rev. Marko Pezelj, stipe Stilinović i Ante Brkljačić. Broji 152 čl.

93. *Lovinac*. Osn. 29. lipnja 1924. Upr. odb: Ante Pejnović, z.st. Jole Pavičić, t. Mate Kovačević, v. Mile Pavičić, bl. Stipe Baričević, odb. Luka Pavičić, Toma Krišković, Ferdo Kanceljak, Petar Sekulić i Ivo Mažuran, rev. Miro Kovačević i Ivan Vrban. Broji 32 čl.

94. *Otočac*. Osn. 28. ožujka 1908. Nije nikada mijenjao svog imena, Upr. odb: st. Dane Katalinić, z.st. Josip Štefanac, t. Krunoslav Batušić, v. Petar Žafran, bl. Ivica Žubrinčić, odb. dr. Krunoslav Lokmer, Josip Sumajstorčić, Marko Kovačević, Josip Favale, Juraj Duić, Ivan Žubrinčić i Josip Štefanac, rev. Duje Milinković, i mr. ph. Franjo Častek. Broji 90 čl.

95. *Perušić*. Osn. 29. srpnja 1924. Upr. odb: st. Ante Vlajnić, z.st. Mile Butković, t. Josip Haćimović, v. Jure Umić, bl. Ivan Kasumović, odb. Josip Hećimović i Nikola Rukavina, rev. Petar Grivičić, Martin Hećimović i Pavao Holupa. Broji 66 čl. Ima fanfaru (8).

96. *Senj*. Osn. 5. srpnja 1899. Nije nikada mijenjao svog imena. Upr. odb: st. Viktor Benzia, t. Ante Vlahović, v. Milan Brajković, bl. Mile Milek, odb. Josip Antić, Vinko Krmpotić, Zvonko

podstarješina. Njegova je zasluga da je senjski *Sokol* i u najtežim danima svog postojanja sačuvao isključivo hrvatski karakter i hrvatsko ime."

"Godine 1925. kod III. hrvatskog svesokolskog sleta u Zagrebu od 15. - 18. 8. sudjelovala su 32 člana i 22 članice, kojima se pridružilo 200 građana izletnika. Iza sleta na sokolsku gomilu u Maksimiru svaki član senjskog Sokola položio je vrećicu kamenja koje je sakupio pod kulom *Nehaj*. U temelje gomile položena je pergamena na koju je bila napisana povijest grada Senja i senjskog *Sokola*."

"Godine 1929. dne. 12. 2. obdržavao je *Sokol* zajedno s *Uskokom* maskirano-kostimiranu zabavu *U Nehaju*, koja je bila loše posjećena zbog strahovite zime i vjetrova koji je puhao oko 165 km/sat."

"Dne. 12. 5. obdržana je u Gradskoj vijećnici pod predsjedanjem gradonačelnika Viktora Rivoševića¹⁸ sjednica upravnog odbora *Sokola* uz predstojeću proslavu 40. godišnjice Društva. Tada su Upravu Društva predstavljali: starješina Viktor Benzia; zamjenik starješine Stjepan Šojat; vođa Milan Brajković; tajnik Ivica Dragičević,¹⁹ bankovni činovnik; zamjenik tajnika dr. Ante Vlahović, sud. prislušnik; te Stjepan Butorac, mesar, pom. tajnika

Prpić i Stanko Sertić, proč. k. p. odsj. Miroslav Sušić, rev. Stjepan Bačić, Franjo Brozinčević i Mile Krmpotić. Broji 195 čl.

¹⁸ Viktor Josipa Rivošević, prof., rođio se 29. 3. 1880. u Senju, gdje polazi pučku školu i 1898. završava gimnaziju. U Zagrebu nastavlja studij povijesti i zemljopisa. 4. 10. 1906. oženio se Senjkinjom Elizabetom Krišković. Od 1910. do 1924. redovni je profesor na Senjskoj gimnaziji, a zatim od 1925.-1936. predsjednik gradske općine Senj, te banski vijećnik (1930.-1937.). Negdje u lipnju 1941., zbog njegovih dobrih odnosa s jugovladom, uhitila ga je ustaška policija. Tragično je završio u šumovitim predjelima Jadovna u sjevernom Velebitu. Njegovi učenici i prijatelji isticali su Rivoševićevu iznimnu inteligenciju i rječitost, te energičnost kada su u pitanju bili interesi i prosperitet Senja, kao što je npr. bila ideja izgradnje gradske centrale (oko 1925.), izgradnja nove bolnice (1934.), obnova Senjske gimnazije (1939.), ideja izgradnje nove zgrade Senjske gimnazije u Aleju (1940.), te neki drugi senjski razvojni programi.

¹⁹ Ivica Dragičević, rođio se 1898. u Donjem Starigradu kod Senja. U Senj dolazi zarana i tu polazi pučku školu i nižu gimnaziju, a zatim trgovačku školu-akademiju u Karlovcu. U početku radi kao činovnik kod senjskog veletrgovca Franje Olivierija, iza čije smrti preuzima dužnost ravnatelja Senjske štedionice, koja postaje stožerom pravaške ideje u Senju. U vremenu od 1918. do 1941. Ivica je veoma aktivan u kultumom, športskom i političkom životu Senja. U svibnju 1945. s grupom Senjana povlači se na zapad, prema Sloveniji, Austriji, te dalje u Italiju, odakle uz dosta poteškoća odlazi u Argentinu. U Buenos Airesu osniva i dugo vremena uspješno vodi Hrvatski pjevački zbor *Jadran*, i tu djeluje politički u smislu oslobođenja Hrvatske. Imao je sreću da je dočekao godinu 1990. ali zbog starosti nije imao snage vidjeti slobodnu domovinu, svoj voljeni Senj i rodno Podgorje. Umro je u tuđini, uvjeren da će njegovi prijatelji urnu donijeti i položiti u groblje sv. Vida u Senju. Taj zavjet ispunili su krajem siječnja 1994. Vladimir Frković i njegov sin Tomislav. Ova bilješka sastavljena je prema članku *In memoriam Ivici Dragičeviću*, kojeg je napisao prof. Aleksandro Zoričić i objavio u *Vili Velebita* godine 1993.

Sl. 1. Prva javna vježba *Hrvatskog Sokola* na Zvonimirovu trgu u Senju godine 1904.

Sl. 2. Djevojački odjel *Hrvatskog Sokola* u Senju oko godine 1905. U vrhu stoji Margarita Tijan

Sl. 3. Podmladak *Hrvatskog Sokola* u Senju godine 1907. U sredini J. Skarpa i M. Boras

Sl. 4. Prednjački zbor *Hrvatskog Sokola* u Senju godine 1907.

Sl. 5. Slet *Hrvatskog Sokola* u Senju na Zvonimirovu trgu 7. rujna 1924.

Sl. 6. Slet *Hrvatskog Sokola* u Senju na Zvonimirovu trgu 7. rujna 1924.

Sl. 7. Članstvo Hrvatskog Sokola u Senju godine 1925. U sredini starješina M. Brajković

Sl. 8. Vježbači Hrvatskog Sokola u Senju godine 1925.

Sl. 9. Upravni odbor *Hrvatskog Sokola* u Senju s članstvom i podmlatkom godine 1929.

Sl. 10. Članice *Hrvatskog Sokola* u Senju sa starješinom Vj. Kekinijem godine 1929.

i barjaktar Društva."

S godinom 1929. završen je ovaj kratki prikaz prošlosti *Hrvatskog Sokola* u Senju u knjižici *Pabirci iz prošlosti Hrvatskog Sokola u Senju* koju je napisao dr. Ante Vlahović.

Godine 1929. donesena je zloglasna *Obznana*, kojom su ukinuta sva hrvatska tjelovježbena društva. Tadašnji režim s velikim simpatijama podržava *Jugoslavenski Sokol*, koji je izričito jugoslavenska, prikrivena političko-četnička organizacija velikosrpskog režima, koja u Senju i među Senjanima nije imala nikakva uspjeha.

Sl. 13. Članovi *Hrvatskog Sokola* u Senju. Od lijeva: Stjepan Butorac, Mile Šojat i N. N.

Aus der Vergangenheit des (gymnastischen) Vereins *Hrvatski Sokol* in Senj
(Zur 105. Jahresfeier dieses Vereins, nach dem Abriß von Dr. Ante Vlahović)

Zusammenfassung

Anläßlich der 105. Jahresfeier des Vereins *Hrvatski Sokol* in Senj und auf Grund des gesammelten Materials und der Auskünfte in der kurzen Geschichte des Vereins (*Sammeln aus der Vergangenheit des Vereins Hrvatski Sokol*), gedruckt anläßlich der 40. Jahresfeier dieses Vereins (1929), entreißt der Autor der Vergangenheit eine ehemalige bedeutungsvolle Kultur- und Sporttätigkeit der Stadt Senj.